

Utlåtande 2015:133 RII (Dnr 106-779/2015)

Användande av plankonsult vid upprättande av tilläggsplan

Motion (2015:24) av Henrik Sjölander m.fl. (alla M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:24) av Henrik Sjölander m.fl. (alla M) om ”Användande av plankonsult vid upprättande av tilläggsplan” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

Henrik Sjölander m.fl. (alla M) föreslår i motionen att den som vill göra en tilläggsplan ges rätten att utarbeta en sådan tillsammans med en på egen hand anlitad plankonsult. Motionärerna beskriver en risk för att planärenden som inte innebär ett tillskott av nya bostäder, men som har stor betydelse för enskilda, prioriteras ned av stadsbyggnadsnämnden. Motionärerna nämner särskilt tilläggsplaner som saknar allmänintresse och som kan hanteras enligt reglerna för standardförfarande.

Motionärerna föreslår att beslut om godkännande av en av stadsbyggnadskontoret accepterad (extern) plankonsult som handläggare för ärendet, skulle kunna fattas i stadsbyggnadsnämnden i samband med godkännande av start-pm, varefter denne på sökandes räkning får genomföra planprocessen.

Motionärerna betonar dock att det är viktigt att huvudansvaret för planprocessen samt de åtaganden som stadsbyggnadsnämnden och

stadsbyggnadskontoret har gentemot sökande och allmänheten åvilar en planhandläggare på stadsbyggnadskontoret.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och stadsbyggnadsnämnden.

Stadsledningskontoret framför att motionärerna lyfter ett viktigt problem, men att tillåta att sökande anlitar egen plankonsult snarare kommer försvåra planprocessen.

Stadsbyggnadsnämnden anser att då kontoret, även i det fall den sökande själv tagit fram en plan, kommer behöva vara involverade i ärendet innebär förslaget ingen effektivisering jämfört med dagens system med från kontoret upphandlade konsulter.

Mina synpunkter

I motionen lyfts en av de största utmaningarna inom stadsbyggnadsområdet: planprocessens effektivitet. Trycket på stadsbyggnadskontoret är idag stort och i vissa fall kan det dröja för den sökande att tilldelas en planhandläggare. Tiden från beslut till färdig plan är i flera fall för lång. Att öppna upp för enskilda och byggherrar att själva upphandla konsulter är dock ett ineffektivt förslag.

Planeringsprocessen är en lagreglerad myndighetsutövning och ett av dess viktigaste syften är att väga allmänna och individuella intressen mot varandra. Att den sökande själv får anställa en plankonsult innebär en onödig risk för jäv och riskerar att minska planprocessens legitimitet. Det är även tveksamt om det skulle innebära en effektivisering då förvaltningen i alla fall skulle vara tvungna att kvalitetssäkra och administrera ärendet. Nämnden skulle fortsatt vara tvungen att prioritera i en ojämn och stor ärendeström. Risken finns att nämnden skulle vara tvungna att prioritera ärenden från egenproducerade planer från fastighetsägare, eller att fastighetsägare skulle lockas att göra förgävesplaner. Stadsbyggnadskontoret använder redan idag plankonsulter upphandlade via ramavtal för att hantera den varierande och ofta stora arbetsbördan kontoret har. Jag ansluter mig till stadsledningskontorets och stadsbyggnadskontorets bedömning att det rimligaste är att fortsätta utveckla arbetet med upphandlade konsulter och på så sätt minska tiden mellan ansökan om planändring och tilldelningen av handläggare.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2015:24) om ”användande av plankonsult vid upprättande av tilläggsplan” av Henrik Sjölander m.fl. (alla M)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (FP) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:24) av Henrik Sjölander m.fl. (M) om användande av plankonsult vid upprättande av tilläggsplan bifalls.
2. Därutöver anføres följande.

Stockholm lider inte brist på mark att bygga på, däremot behöver mer av marken planläggas snabbare än idag för att möta det stora behov av bostäder och nödvändiga samhällsfunktioner som finns. Stadsdelar ska fortsätta att kompletteras och förtätas med mindre bostadsprojekt, men av ännu större vikt är att utvidga den områdesplanering som Moderaterna och Alliansen tidigare har initierat.

Områdesplaneringen ska utgå ifrån principerna i Promenadstaden och möjligheterna för stadens olika stadsdelar som beskrivs i rapporten Bostadspotential i Stockholm.

Det är väsentligt att öka planläggningen i respektive stadsdel, oberoende av om det finns en markanvisning eller inte. Allt i syfte att få fram mer planlagd mark som byggbolagen kan efterfråga markanvisning på. Med utgångspunkt i det faktum att staden kommer att växa med drygt 100 000 invånare till 2020 föreslår vi i Moderaternas budget 2016 för Stockholms stad att takten för antal bostäder i start-PM höjs till 10 000 per år. Det är inte bara nödvändigt, det är också fullt möjligt och rimligt om vi tillåts använda innovativa lösningar och dra nytta av kompetenserna hos såväl stadens tjänstemän som byggbolagens planarkitekter och ingenjörer. Vi vill därför att staden möjliggör för en delvis byggherredriven planprocess.

Motionens förslag syftar till att underlätta för samtliga aktörer i planprocessen, vad gäller såväl nedlagd tid som resurser. Vi har förståelse för, men delar inte, den oro som stadsbyggnadsnämnden ger uttryck för i remissvaret. Planförslag som utarbetas av en byggherre med hjälp av en plankonsult kommer att kräva mindre insatser från staden. Detta tillvägagångssätt används redan framgångsrikt i bland annat Uppsala och Göteborg.

Myndighetsutövningen och kvalitetssäkringen av byggbolagets utredningar i planprocessen ska självklart ligga hos stadsbyggnadsnämnden. Detta för att säkerställa förvaltningsrättsliga krav på objektivitet och opartiskhet så att enskilt partsintresse eller möjlig jävssituation inte uppkommer.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:24) av Henrik Sjölander m.fl. (alla M) om ”Användande av plankonsult vid upprättande av tilläggsplan” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 11 november 2015

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Roger Mogert

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Jonas Nilsson och Lars Jilmstad (alla M) och Björn Ljung (FP) med hänvisning till Moderaternas och Folkpartiets gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Henrik Sjölander m.fl. (alla M) föreslår i motionen att den som vill göra en tilläggsplan ges rätten att utarbeta en sådan tillsammans med en på egen hand anlita plankonsult. Motionärerna beskriver en risk för att planärenden som inte innebär ett tillskott av nya bostäder, men som har stor betydelse för enskilda, prioriteras ned av stadsbyggnadsnämnden. Motionärerna nämner särskilt tilläggsplaner som saknar allmänintresse och som kan hanteras enligt reglerna för standardförfarande.

Motionärerna föreslår att beslut om godkännande av en av stadsbyggnadskontoret accepterad (extern) plankonsult som handläggare för ärendet, skulle kunna fattas i stadsbyggnadsnämnden i samband med godkännande av start-pm, varefter denne på sökandes räkning får genomföra planprocessen.

Motionärerna betonar dock att det är viktigt att huvudansvaret för planprocessen samt de åtaganden som stadsbyggnadsnämnden och stadsbyggnadskontoret har gentemot sökande och allmänheten åvilar en planhandläggare på stadsbyggnadskontoret.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och stadsbyggnadsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att motionen berör en för stadsbyggnadsnämnden viktig utmaning om hur planverksamheten ska organiseras för att klara stadens ambitiösa bostadsmål och samtidigt möta efterfrågan på verksamhetens övriga tjänster.

Redan idag använder stadsbyggnadsnämnden förstärkning från plankonsulter, som ett flexibelt sätt att hantera svängningar ärendemängden och ett led i effektiviseringen av planverksamheten. Plankonsulterna avropas via ramavtal med ett antal konsultföretag, och en förutsättning är att plankonsulterna inte står i något jävsförhållande till en byggherre eller på annat sätt representerar ett partsintresse. Kostnaderna för plankonsulterna debiteras kunden via plantaxan.

Plankonsulterna medverkar både i stora och små projekt. Det innebär bland annat att nämndens egna resurser kan frigöras för särskilt angelägna eller komplicerade planer och områdesprogram.

Stadsledningskontoret bedömer inte att den föreslagna modellen skulle innebära en effektivisering i jämförelse med rådande arbetssätt. Tvärt om är bedömningen att det skulle kräva mer resurser från nämnden om byggherren/fastighetsägaren anlitar plankonsult på egen hand än om samma plan upprättas av en plankonsult som nämnden själv handlat upp, exempelvis för att säkerställa att jäv inte föreligger. Dessutom bedömer stadsledningskontoret att planeringen av planverksamheten skulle försvåras.

Stadsledningskontorets samlade bedömning är att istället för att tillåta att plankonsulter anlitas direkt av fastighetsägare och byggherrar i enlighet med motionen bör stadsbyggnadsnämnden fortsätta utveckla det existerande samarbetet med plankonsulter och på andra sätt säkerställa en effektiv handläggning även för tilläggsplaner och enklare detaljplaneärenden utan nya bostäder.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige anser motionen besvarad med vad som anförs i tjänsteutlåtandet.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2015 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Mikael Lind m.fl. (M), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen berör en angelägen fråga om hur planarbetet ska organiseras på bästa sätt med hänsyn till tillgängliga resurser och behovet att kraftigt öka planverksamheten för att klara stadens bostadsmål. Förvaltningen arbetar intensivt med att utveckla effektiva arbetssätt och samtidigt förstärka dialogen med invånarna.

Ett led i effektiviseringen av stadsbyggnadsnämndens verksamhet är att låta externa plankonsulter som staden upphandlar utarbeta planförslag. Plankonsulter medverkar både i stora och små projekt. Det ger möjligheter att genomföra många planändringar, samtidigt som förvaltningens egna resurser kan frigöras för särskilt angelägna eller komplicerade planer och områdesprogram. Förvaltningen har av detta skäl träffat ramupphandlingsavtal med ett antal konsultföretag i Stockholm. En stor del av de planer som för närvarande upprättas görs med hjälp av konsulter. En förutsättning är att plankonsulterna inte står i något jävsförhållande till en byggherre

eller på annat sätt representerar ett partsintresse.

Förvaltningen anser inte att det innebär ett resurseffektivt arbetssätt för staden att plankonsulter upphandlas av fastighetsägare och byggherrar. Erfarenhetsmässigt berör även flertalet små planer ett eller flera motstående intressen exempelvis mellan grannar i samma bostadsrättsförening eller samma villaområde. Att myndigheten överlämnar handläggningen till en plankonsult som företräder en part i ärendet är inte möjligt, eftersom det står i konflikt mot jävsregler och förvaltningsrättsliga krav på objektivitet och opartiskhet. För att säkerställa att intressen och synpunkter analyseras och beskrivs för nämnden på ett objektivt sätt krävs att handläggare vid förvaltningen ansvarar för ärenden och deltar i avvägningar i förhållande till andra allmänna eller enskilda intressen. Det innebär att planförslag som upprättas av en sökandes plankonsult kräver större insatser och tar fler resurser från förvaltningen än om samma plan upprättas av en plankonsult som förvaltningen handlat upp och som inte är jävig i förhållande till den sökande.

Förvaltningens bedömning är att också möjligheten att planera verksamheten skulle försämrats om staden i nuvarande läge initierar en satsning på att låta enskilda fastighetsägare och byggherrar utarbeta planförslag.

Stadbyggnadskontoret föreslår att nämnden godkänner detta utlåtande, överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen, samt förklarar beslutet omedelbart justerat.

Reservationer m.m.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Mikael Lind m.fl. (M) enligt följande.

Att tillstyrka motionen, samt att därutöver anför följande:

Motionens förslag syftar till att underlätta för samtliga aktörer i planprocessen, vad gäller såväl nedlagd tid som resurser. Vi har förståelse för, men delar inte, den oro som stadsbyggnadskontoret ger uttryck för i remissvaret. Planförslag som utarbetas av en byggherre med hjälp av en plankonsult kommer att kräva mindre insatser från förvaltningen. Detta tillvägagångssätt används redan framgångsrikt i bland annat Uppsala och Göteborg.

Myndighetsutövningen och kvalitetssäkringen av byggbolagets utredningar i planprocessen ska självklart ligga hos förvaltningen. Detta för att säkerställa förvaltningsrättsliga krav på objektivitet och opartiskhet så att enskilt partsintresse eller möjlig jävsituation inte uppkommer.